

vseh sekundarnih preplastitev na ozadju kulise in ornamentih v kombiniranih kemičnih in mehanskih tehnikah. Sistem ornamentov je bil pozlačen v polirani mat tehniki na jajčni poliment. Ohranjenost originalne pozlate je bila okoli 30- do 40-odstotna in v dobrem stanju ter se je pretežno nahajala na ornamentih za oltarno sliko Fortunata Breganta. Po odstranitvi sekundarnih plasti na kulisi oltarja je bilo treba zamenjati večino lipovih zagozd med trami na ozadju predele in dopolniti manjkajoče dele ornamentov. Vsa lepljenja novih lesenih delov smo opravili s klejem.

Ob odstranjevanju lesene obloge antependija smo odkrili ostanke originalnega baročnega marmornatega tlaka črno-bele barve, ki smo ga tudi na prvem podestu po ohranjenih odtisih v apnenem estrihu rekonstruirali do stopnice, ki je bila postavljena v 20. stoletju. Zaradi nejasnosti originalne postavitve relikvije sv. Teodorja v cerkvi in obsega originalnega baročnega tlaka pod obstoječim tlakom so strokovnjaki iz ZRKM Ljubljana v letu 2003 vzdolž ladje in v prezbitteriju opravili georadarske raziskave. Izkazalo se je, da so v sredini ladje ostanki temeljev prvotne kapele in da imamo pod obstoječim tlakom ohranjen baročni črno-bel marmornati tlak.

Nadaljevali smo s konservatorsko-restavratorskimi deli na pozlati ornamentov in ozadju oltarja. Uspeli smo ohraniti okoli 90 odstotkov originalne pozlate iz 18. stoletja ter 20 odstotkov pozlate na ornamentih. Pri poskusnih vzorcih za rekonstrukcijo postopka bakriranja ozadja oltarja je bil največji problem pridobiti enako kvaliteto in predvsem debelino bakrenih lističev. Originalna debelina bakrenih lističev je bila 2- do 3-krat tanjša od debeline, ki so jo za nas lahko izdelali strokovnjaki iz podjetja Eytzinger. Problem pridobivanja lističev je predvsem v načinu izvedbe, saj je baker treba stolči v posebej za to pripravljenih kalupih, ki pa jih danes pri postopkih pridobivanja lističev ne uporabljajo več. Zaradi slabe ohranjenosti bakra na ozadju so se v komisiji pod vodstvom odgovornega konservatorja Bogdana Badovinaca odločili, da se izvede rekonstrukcija bakriranja in polihromacije na bakru (postopek, enak beneški pozlati) na ozadju kulise oltarja.

Nato so stekla še konservatorsko-restavratorska dela na treh kipih na atiki, dvanajstih kipih zadnje večerje, dveh angelih, putih, tabernaklju, prtu in drugi drobnih opremi oltarja. Prt je bil posreben in lustriran v rdečem tonu substratov korenine alkane in zmajeve krvi. Restavratorska dela je opravilo podjetje Atelje Restavro na čelu s podpisanim.

Andrej Šebalj

31

EŠD: 26574

Naselje: Dobrina

Občina: Žetale

Ime: Dobrina – Vukova hiša

Naslov: Dobrina 11

Področje: E

Obdobje: 19. stoletje

Lesena, v kletnem delu iz kamna zidana hiša je krita z dvokapno čopasto slamnato streho. V zgornjem delu sta bivalni prostor »hiša«, v kateri je nekoč stala lončena krušna peč, in kuhinja z ohranjenim ognjiščem krušne peči. Spodaj je vinska klet. Stavbo obdaja lesen gank, pod katerim stoji lesena preša. V hiši, ki je redko ohranjen primer tradicionalno grajene, s slamo krite stavbe iz 19. stoletja, je ohranjeno nekaj stare opreme in pohištva.

Vukova hiša je bila dalj časa prazna in je precej propadla. Čeprav je še kljubovala času, je bil že pred leti njen obstoj tako vprašljiv, da se je celjska konservatorska služba sredi osemdesetih let 20. stoletja odločila izdelati njeno rekonstrukcijo v Muzeju na prostem v Rogatcu, kjer zdaj služi kot vinotoč. Objekta v tedanjem stanju namreč ni bilo mogoče prenašati. Pozneje so se razmere spremenile in Občina Žetale je hišo lahko odkupila ter jo leta 2006 pod našim strokovnim nadzorom začela obnavljati. Obnovljeno Vukovo hišo namerava muzejsko urediti ter dopolniti s pedagoško in turistično dejavnostjo.

Dela so se začela spomladi. Najprej je bilo treba očistiti močno zaraščeno okolico hiše, posekati razraščeno neustrezno drevje in grmičevje ter notranjost hiše očistiti navlake. Pri tem se je pazilo na staro opremo in pohištvo ter razne manjše predmete, ki so bili popisani in skrbno deponirani. Za hišo so bili najdeni kosi pečnic stare krušne peči, ki je nekoč stala v sobi. Na podlagi teh bodo izdelane nove pečnice.

Slamnata kritina je bila tako močno poškodovana, da je zamakalo strešno konstrukcijo. Poškodovane dele ostrejša je bilo treba zamenjati. Po sanaciji, zamenjavi dotrajanih delov z novimi, izdelanimi po vzoru starih tramov, je bila streha v celoti prekrita z rženo slamo. Pritrjevanje in spajanje tesanih tramov in ročno obdelanih tesanih lat okroglic je bilo izvedeno z lesenimi klini. Tesarska in krovška dela je opravil Anton Golnar iz Sovjaka.

Dela so potekala pod nadzorom pristojne konservatorke in gradbenega tehnika Branka Ramšaka, arhitekturni posnetek hiše pa je izdelal Gorazd Gerlič, univerzitetni diplomirani inženir

gradbeništvu.

Leta 2007 bomo nadaljevali raziskave stavbe in izdelali konservatorski program za obnovo hiše, ki bo osnova za nadaljnja gradbenosancijska in obnovitvena dela.

Jelka Skalicky

32

EŠD: 9529

Naselje: Dobrnič

Občina: Trebnje

Ime: Dobrnič – spomenik NOB na Marencab

Področje: Z

Obdobje: sredina 20. stoletja, druga svetovna vojna

Grobišče, kjer je pokopano 366 partizanov, ki so padli v letih 1941–1945 v širši okolici Dobrnica, leži na hribu Marence severno od naselja Dobrnič. Grobišče je bilo urejeno leta 1952, ko je bil tam postavljen tudi spomenik. Nizek kamnit zidec, ki obdaja grobišče, se na eni strani dviguje v kamnito steno v obliki Triglava. Na vrhu so pritrjene kovinska zvezda in črki OF. Na sredini zidu je vzdignjena kamnita plošča s posvetilom. Grobišče s spomenikom sodi v skupino zgodaj postavljenih tovrstnih spominskih obeležij in je delo domačih zidarjev. Z lego na vrhu hriba dominira nad Dobrniško dolino in je lepo viden iz samega Dobrnica. Po številu pokopanih padlih partizanov sodi med večja vojaška grobišča na tem območju. V letu 2006 je potekala obnova spomenika. Spomenik in grobnica sta bila očiščena, utrjen je bil nagrobni spomenik, očiščena in prebarvana je bila železna ograja, ki je napeljana okoli grobišča. Zamenjana je bila napisna plošča, ker je bila stara počena. Za dela je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Novo mesto, podal kulturnovarstvene pogoje in izdal kulturnovarstveno soglasje. Ves čas del je potekal nadzor pri sanaciji spomenika.

Dela sta v organizaciji Območnega odbora Zveze borcev Trebnje izvajali podjetje Kampero 2, d. o. o., iz Trebnjega in Kamnoseštvo Radovan Peter, s. p., prav tako iz Trebnjega. Sredstva za sanacijo spomenika je v celoti zagotovila Občina Trebnje.

Judita Podgornik Zaletelj

33

EŠD: 19642

Naselje: Dobrnič

Občina: Trebnje

Ime: Dobrnič – spomenik NOB na pokopališču

Področje: Z

Obdobje: sredina 20. stoletja, druga svetovna vojna

Spomenik z grobnico na pokopališču v Dobrniču je bil urejen leta 1968 po načrtih Jožeta Zamljena in Pavleta Mikliča. Kamniti zid, ki se dviguje iz pokopališkega zidu, poteka po celotni širini grobnice. Diagonalno so na vsaki strani postavljeni po trije stebri, ki ob obeh straneh omejujejo območje grobnice in simbolizirajo šest partizanskih enot, ki so med drugo svetovno vojno delovale na tem območju. Spomenik je posvečen 100 padlim domačinom iz Dobrnica in okolice, nekateri med njimi so v skupni grobnici tudi pokopani.

V letu 2006 sta potekali obnova spomenika in ureditev grobnice. Očiščeno in odstranjeno je bilo vse zelenje, ki je spomenik zakrivalo in tudi uničevalo. V dogovoru s organizacijo ZZB in KS Dobrnič je bilo zmanjšano območje spomenika, kar pa ne vpliva na njegovo pričevalnost. Delno je bil zamenjan kamniti tlak, očiščeni so bili kamniti stebri in obnovljeni napisi na njih. Na novo je bil zasajen del območja grobnice z ustreznimi zimzelenimi rastlinami. Vsa dela so potekala v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji in soglasjem ter pod stalnim nadzorom odgovorne konservatorke.

Dela sta v organizaciji Območnega odbora Zveze borcev Trebnje izvajali podjetje Kampero 2, d. o. o., iz Trebnjega in Kamnoseštvo Radovan Peter, s. p., prav tako iz Trebnjega. Sredstva za sanacijo spomenika je v celoti zagotovila Občina Trebnje.

Judita Podgornik Zaletelj

34

EŠD: 3206

Naselje: Dol ob Dreti

Občina: Gornji Grad

Ime: cerkev Marijinega darovanja

Področje: UA

Obdobje: konec 16., zač. 17. stol., 3. četrtina 19. stol.

V letu 2006 se je na pobudo Župnije Nova Štifta s sofinanciranjem Ministrstva za kulturo obnovila zunanjščina cerkve Marijinega darovanja na Dolu ob Dreti. Cerkev naj bi izvirala s konca 16. oziroma začetka 17. stoletja. Ignac Orožen v svojih zapisih